

מסורת הש"ס

א) [מקסי' בטיות פ"ו]
ב) [עין חס' בטיות ג'ג]
ג) [עין חס' בטיות ג'ג]
ד) [בטיות ג'ג]
ה) [עין חס' בטיות ג'ג]
ו) [עין חס' בטיות ג'ג]
ז) [עין חס' בטיות ג'ג]
ח) [עין חס' בטיות ג'ג]
ט) [עין חס' בטיות ג'ג]

תורה אור השלם

1 כי את הכבוד הן שנתא
יביר לקת לו פי שנים בכל
אשר ימצא לו כי הוא
ראשיתו אנו לו משפט
הבכרה: בדמים כ"ז

גליון הש"ס

רשב"ם ר"ח ירוש' כ"ז
ודקא מלוח בשב"פ ע"י
לקמן דף קמ"ה ע"כ מ"ל
ד"ה ואין [הבטות]
ונמתי'ר"ס ע"כ:

הגהות הב"ח

א) [רשב"ם ד"ה וחס אמר
וכי דסקא דעמך אמר
כיון: ב) ד"ה מפרסה וכי
כ"ה ה"ו גומא פליגי מ"ל
ומיות שפחה דממילא נמתק:
ג) תוס' ד"ה וחס ו"ל לקמן.
ד) כ"ד ג"כ ק"ו ע"כ:

מוסף רש"י

שבחה ששבחו נכסים
לאחר מיתת אביהם. דהו
ליה רחמי ואין הכבוד נוטל
הכורה כגמול, כדמצינן בכל
אשר ימצא לו [ב"ח ק"ו]. אחד
מצד שני חלקו השבחה
נוטל, אחד משום בטיות אחד
משום פשיטות, היינו לו
אחד מנצל או אצל ז', וכן
ענין חלקו כן והי' כן חלק
אחד [דע"ב י"ב].

מוסף תוספות

א. [ד]אבתי דא ובה ביה
דמתה קריה רחמנא
ובמתנה כל דאמור אי
אפשי בה דבריו קיימין.
כ"ש"ב.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קכד.

עין משפט ג'ר מצוה

כח א מ"י פ"ג מהל'
נלות הלכה ד סמנ
עשין ז' טו"ש' ח"מ ס'י
רעמ טע"י ז':
כ"ב ב טו"ש' ע"ס ס"י:
ג ג מ"י ע"ס ה' טו"ש' י'
מהל' שמיני הל' ב סמנ
ע"ס טו"ש' ח"מ ס'י קעד
טע"י פ':
ג ד ה מ"י פ"ג מהל'
נלות הלכה ד סמנ
עשין ז' טו"ש' ח"מ ס'י
רעמ טע"י ז':

אף מוהכרת ומושכרת דלא חסרי בה מווינ'. ו"א"ת אדמנא אכל
צנו צמים ליפלוג וליתני צדיקה צמוכרת ומושכרת גופה
ד"א דלא חסרי מווינ אכל חסרי מווינ אין הצכור נוטל פי שנים
יש לומר דהוא אמילא צמוכרת ומושכרת גופה דחסרי צה מווינ
דוקא אין הצכור נוטל פי שנים

אף מוהכרת ומושכרת צבחה דממילא. קמיירי דאין מעלין לה
היתומים מוונות. ואם תאמר ליתני רועה צאפר ואנא ידענא דהוא
הדין למוכרת ומושכרת היכא דלא מחסרי מווינ וז"ל למיתני
מוכרת ומושכרת כלל דליטריך מו רועה צאפר ללמד עליהם

מ"ש דהו ראו גמור דאין השצח
על גוף הפרה אכל צנו צמים ונטעו
כרמים שהשצח על גוף הקרקע
אימנא שאין זה ראו ויטול פי שנים קא
משמע לן: **ואם אמר איני נושא**
ואיני נותן רשאי. אומר ר"י דנפקא
מניה אם היתומין קטנים ליכול
לומר הצכור איני נוטל פי שנים
ישאר הקרקע לפני היתומין ולא
יעול מהן דאין נוקקין לנכסי יתומין
אלא אם כן רצית אוכלת צה ולקמן
מפיק מלתה לו שיכול למחול לו
צכורתו משום דעדיין לא איתא
לידיה^א ופילו צלה קנין כדמשמע
לקמן^ב דלמר דיומר צכל הנכסים
דמדלחיל צזה אחיל צזה אכל חלק
שפיטות לא יוכל למחול ולסלק עמנו
צזמירה צעלמא אכל לא עדי
קנין ורצינו טס מפרש דלס אמר
כשיצא עליו שטר חוב על הצכור
עמנו ולא על האחין איני נוטל
ואיני נותן רשאי ומפסקי צעל חוב
ואין לו על היתומין כלום דלאו צעל
דרישא דאיירי דינא על כוון שטר חוב:
מספקא

אף מוהכרת ומושכרת שבחה דממילא קא
אתי דלא חסרי בה מווינ מני ר' היא דתניא
אין בכור נוטל פי שנים בשבח ששבחו
נכסים לאחר מיתת אביהן^א רבי אומר
אומר אני בכור נוטל פי שנים בשבח
ששבחו נכסים לאחר מיתת אביהן אבל לא
בשבח שהשבחו יתומים לאחר מיתת
אביהן ירשו שטר חוב בכור נוטל פי שנים
יצא עליהן שטר חוב בכור נותן פי שנים
ואם אמר איני נותן ואיני נוטל רשאי מאי
שעמיהו דרבנן אמר קרא ילתת לו פי שנים
מתנה קרייה רחמנא מה מתנה עד דמטיא
לידיה אף חלק בכורה עד דמטיא לידיה
ורבי אומר אמר קרא פי שנים מקיש חלק
בכורה לחלק פשוט מה חלק פשוט אע"ג
דלא מטא לידיה אף חלק בכורה אע"ג דלא
מטא לידיה ורבנן נמי הכתיב פי שנים
ההוא למיתבא ליה^ב אחד מצרא ורבי נמי
הכתיב לתת לו ההוא שאם אמר איני נוטל
ואיני נותן רשאי א"ר פפא^ג דיקלא ואלים
ארעא ואסיק שירטון דכ"ע לא פריגי דשקיל
כי פריגי בחפורה והוה שובלי שרופפי והו
תמרי דמ"ס שבחה דממילא ומר סבר אישיתני:
אמר רבה בר הנא אמר ר' חייה עשה כדברי רבי
עשה כדברי חכמים עשה
מספקא

רבינו גרשום

מני ברייתא זו דקתני הניח
להם אביהם פרה וכו' דנוטל
פי שנים: ר' יהודה דתנן אין
הבכור נוטל פי שנים בשבח
ששבחו נכסים לאחר מיתת
אביהן. אפי' שבחו מאליהם
דכל אשר ימצא לו בעינין:
רבי אומר הבכר' נוטל פי
שנים בשבח ששבחו נכסים
לאחר מיתת אביהן. והואיל
דשבחו ממילא קא אתי
והכי נמי קתני ברייתא:
ירשו שטר חוב. שהיה
אחד חייב לאביהן: בכור
נוטל פי שנים. משום
דחלק בשבח קלא אתי ליה
ומשום דמחוקין בשטר
כמאן דבביא דמי: והואיל
נוטל פי שנים בשטר
חוב. פורע נמי פי שנים
בחוב שמתחייב אביו בשטר
(כולו). ואם אמר כו': מאי
טעמא דרבנן. ח"ק דרבי:
עד דמטיא לידיה. דנותן לא
מצי הויב ליה לאחייני. אף
דחלק בכורה עד דמטיא לידיה
דבא לא מצי שקיל פי
שנים: מקיש חלק בכורה
לחלק פשוט מה חלק פשוט
אע"ג דלא מטא לידיה.
דבא אלא ראו לו אפי'
הכי שקיל דפשוט נוטל
בראי ככמוזק. אף חלק
בכורה נמי שקיל בשבח
דממילא אע"ג דלא מצי
לידיה: ורבנן נמי הכתיב פי
שנים. אמאי לא ירשו כרבי.
ההוא דיהיבין ליה לכבור פי
שנים: אחד מצרא. במקום
אחד נוטלין לו חלק בכורה
סמך לחלק פשוט שיהו
ניכרים שהב' חלקים במקום
אחד: דיקלא ואלים. שהי'
קטן כשמת יטוב נתגדל.
והכי נמי ארעא ומסקא
שירטון. שדובלה מאליה
שרוחה התיירי שם זבל
משדות אחרות או הקשין
שהיו שם בלו ועשו זבל:
כולי עלמא לא פריגי.
דשקיל משום דכל אשר
ימצא לו קרינן ביה: כי
פריגי בחפירי והוי שובלי.
שהניח להם אביהם חזיו
נתגדלו עו ששניש שבלי.
והכי נמי שרופפי והו
תמרי. שהניח להן אביהן
תמרים מפרחין במקצתן
ועשיש גדולים: דמר סבר.
רבי שבחה ממילא אתי
וכל אשר ימצא לו קרינן
ביה: ומר סבר אשתני.
כמכות שהניח להם אביהם
ולא שקיל:

רבינו גרשום

מני ברייתא זו דקתני הניח
להם אביהם פרה וכו' דנוטל
פי שנים: ר' יהודה דתנן אין
הבכור נוטל פי שנים בשבח
ששבחו נכסים לאחר מיתת
אביהן. אפי' שבחו מאליהם
דכל אשר ימצא לו בעינין:
רבי אומר הבכר' נוטל פי
שנים בשבח ששבחו נכסים
לאחר מיתת אביהן. והואיל
דשבחו ממילא קא אתי
והכי נמי קתני ברייתא:
ירשו שטר חוב. שהיה
אחד חייב לאביהן: בכור
נוטל פי שנים. משום
דחלק בשבח קלא אתי ליה
ומשום דמחוקין בשטר
כמאן דבביא דמי: והואיל
נוטל פי שנים בשטר
חוב. פורע נמי פי שנים
בחוב שמתחייב אביו בשטר
(כולו). ואם אמר כו': מאי
טעמא דרבנן. ח"ק דרבי:
עד דמטיא לידיה. דנותן לא
מצי הויב ליה לאחייני. אף
דחלק בכורה עד דמטיא לידיה
דבא לא מצי שקיל פי
שנים: מקיש חלק בכורה
לחלק פשוט מה חלק פשוט
אע"ג דלא מטא לידיה.
דבא אלא ראו לו אפי'
הכי שקיל דפשוט נוטל
בראי ככמוזק. אף חלק
בכורה נמי שקיל בשבח
דממילא אע"ג דלא מצי
לידיה: ורבנן נמי הכתיב פי
שנים. אמאי לא ירשו כרבי.
ההוא דיהיבין ליה לכבור פי
שנים: אחד מצרא. במקום
אחד נוטלין לו חלק בכורה
סמך לחלק פשוט שיהו
ניכרים שהב' חלקים במקום
אחד: דיקלא ואלים. שהי'
קטן כשמת יטוב נתגדל.
והכי נמי ארעא ומסקא
שירטון. שדובלה מאליה
שרוחה התיירי שם זבל
משדות אחרות או הקשין
שהיו שם בלו ועשו זבל:
כולי עלמא לא פריגי.
דשקיל משום דכל אשר
ימצא לו קרינן ביה: כי
פריגי בחפירי והוי שובלי.
שהניח להם אביהם חזיו
נתגדלו עו ששניש שבלי.
והכי נמי שרופפי והו
תמרי. שהניח להן אביהן
תמרים מפרחין במקצתן
ועשיש גדולים: דמר סבר.
רבי שבחה ממילא אתי
וכל אשר ימצא לו קרינן
ביה: ומר סבר אשתני.
כמכות שהניח להם אביהם
ולא שקיל:

רבינו גרשום

מני ברייתא זו דקתני הניח
להם אביהם פרה וכו' דנוטל
פי שנים: ר' יהודה דתנן אין
הבכור נוטל פי שנים בשבח
ששבחו נכסים לאחר מיתת
אביהן. אפי' שבחו מאליהם
דכל אשר ימצא לו בעינין:
רבי אומר הבכר' נוטל פי
שנים בשבח ששבחו נכסים
לאחר מיתת אביהן. והואיל
דשבחו ממילא קא אתי
והכי נמי קתני ברייתא:
ירשו שטר חוב. שהיה
אחד חייב לאביהן: בכור
נוטל פי שנים. משום
דחלק בשבח קלא אתי ליה
ומשום דמחוקין בשטר
כמאן דבביא דמי: והואיל
נוטל פי שנים בשטר
חוב. פורע נמי פי שנים
בחוב שמתחייב אביו בשטר
(כולו). ואם אמר כו': מאי
טעמא דרבנן. ח"ק דרבי:
עד דמטיא לידיה. דנותן לא
מצי הויב ליה לאחייני. אף
דחלק בכורה עד דמטיא לידיה
דבא לא מצי שקיל פי
שנים: מקיש חלק בכורה
לחלק פשוט מה חלק פשוט
אע"ג דלא מטא לידיה.
דבא אלא ראו לו אפי'
הכי שקיל דפשוט נוטל
בראי ככמוזק. אף חלק
בכורה נמי שקיל בשבח
דממילא אע"ג דלא מצי
לידיה: ורבנן נמי הכתיב פי
שנים. אמאי לא ירשו כרבי.
ההוא דיהיבין ליה לכבור פי
שנים: אחד מצרא. במקום
אחד נוטלין לו חלק בכורה
סמך לחלק פשוט שיהו
ניכרים שהב' חלקים במקום
אחד: דיקלא ואלים. שהי'
קטן כשמת יטוב נתגדל.
והכי נמי ארעא ומסקא
שירטון. שדובלה מאליה
שרוחה התיירי שם זבל
משדות אחרות או הקשין
שהיו שם בלו ועשו זבל:
כולי עלמא לא פריגי.
דשקיל משום דכל אשר
ימצא לו קרינן ביה: כי
פריגי בחפירי והוי שובלי.
שהניח להם אביהם חזיו
נתגדלו עו ששניש שבלי.
והכי נמי שרופפי והו
תמרי. שהניח להן אביהן
תמרים מפרחין במקצתן
ועשיש גדולים: דמר סבר.
רבי שבחה ממילא אתי
וכל אשר ימצא לו קרינן
ביה: ומר סבר אשתני.
כמכות שהניח להם אביהם
ולא שקיל:

אף מוהכרת ומושכרת דלא חסרי בה מווינ'. ו"א"ת אדמנא אכל
צנו צמים ליפלוג וליתני צדיקה צמוכרת ומושכרת גופה
ד"א דלא חסרי מווינ אכל חסרי מווינ אין הצכור נוטל פי שנים
יש לומר דהוא אמילא צמוכרת ומושכרת גופה דחסרי צה מווינ
דוקא אין הצכור נוטל פי שנים

אף מוהכרת ומושכרת צבחה דממילא. קמיירי דאין מעלין לה
היתומים מוונות. ואם תאמר ליתני רועה צאפר ואנא ידענא דהוא
הדין למוכרת ומושכרת היכא דלא מחסרי מווינ וז"ל למיתני
מוכרת ומושכרת כלל דליטריך מו רועה צאפר ללמד עליהם

אמר רבה בר הנא אמר ר' חייה עשה כדברי רבי עשה
מספקא

אמר רבה בר הנא אמר ר' חייה עשה כדברי רבי עשה
מספקא